

Україні – 25: досягнення та поразки

Громадська думка

Загальнонаціональне опитування населення України було проведено Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва разом з Київським міжнародним інститутом соціології з 4 по 19 серпня 2016 року. Опитування проводилося в 110 населених пунктах (PSU) у всіх областях України, окрім Автономної Республіки Крим. У Луганській та Донецькій областях опитування проводилися тільки на територіях, що контролюється Україною. В результаті польового етапу було зібрано 2040 анкет. Похибка вибірки не перевищує 2.3%.

Опитування здійснювалося за фінансової підтримки програми MATRA Посольства Королівства Нідерландів.

Для порівняння наводяться дані загальнонаціональних досліджень громадської думки населення України, проведених у різні роки Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, Київським міжнародним інститутом соціології та Центром Разумкова.

- Якби референдум за незалежність України відбувався у серпні 2016 року, за акт про незалежність проголосували б 87% серед тих, хто взяв би у ньому участь – результат, аналогічний отриманому в опитуванні КМІС напередодні референдуму 1991 року (89%). Водночас ці результати істотно крашці, ніж були в опитуваннях 2006 і 2011 рр. (у 2006 р. 70% – «за» незалежність, 30% – «проти»; у 2011 р. – відповідно, 67% і 33%). Найбільші зміни, якщо порівняти з 2006 і 2011 рр., відбулися у Південному та Східному регіонах. У Південному регіоні у 2006 році 57% проголосували б «за» незалежність, 43% – «проти»; у 2011 році «за» – лише 47%, «проти» – 53%. У Східному регіоні «за» незалежність проголосували б 49%, «проти» – 51%, у 2011 р. «за» – 53%, «проти» – 47%. У 2016 році ситуація кардинально змінилася: у Південному регіоні на референдумі проголосували б «за» незалежність 78,5%, «проти» – 21,5%, у Східному – відповідно, 71,5% і 28,5%.
- Більшість громадян не вважає Україну справді незалежною державою – у 2016 році в справжній незалежності своєї країни були переконані 38%, протилежну думку поділяли 49%. За весь час з 2001 року (коли це питання було поставлене вперше) лише у 2005 р. більшість громадян вважали Україну справді незалежною (49% проти 37%).
- В оцінках 25 років перетворень в Україні думки громадян поділилися навпіл: 41% населення вважає, що за цей час було стільки ж позитивного, скільки й негативного, і стільки ж – 41% – певні, що негативного було більше. У перевазі позитивного переконані 12%. Ці результати гірші, ніж були п'ять років тому, у 2011 році, коли переважання негативу зазначили 31%, а більшість – 46% – були схильні вважати, що за цей час було скільки позитивного, стільки й негативного і ще 13,5% вважали, що було більше позитивного. Проте оцінки, що їх населення давало до 10-річчя України, були ще більш негативними, ніж зараз: тоді більшість – 48% – вважала, що за той час було більше негативного, 37% – що негативи і позитиви були врівноважені, і лише 8% оцінювали той час як переважно позитивний.
- За 25 років успішними, на думку більшості населення, були перетворення лише у трьох сферах: формуванні української нації (успішність зазначили 47%, неуспішність – 40%), забезпечені рівноправності чоловіків і жінок (успішність – 35%, неуспішність – 32%) та забезпечені рівноправності національних меншин (успішність – 42%, неуспішність – 34%).

- Відносно неуспішними (які більшість громадян вважає не успішними, проте є 20-40% тих, хто бачить успіх) були перетворення у сфері культури (42% вважають їх успішними, 58% – ні), розвитку громадянського суспільства (відповідно, 37% і 56%), утвердження свободи слова (34% і 51%), європейської інтеграції (31% і 55%), розбудови демократії (31% і 54%), забезпечення прав і свобод людей (27% і 62%), освіти (26% і 63%), забезпечені обороноздатності (26% і 65%), розбудові інститутів національної держави (24% і 52%), зростанні можливостей самореалізації людей (20% і 70%), проведенні зовнішньої політики, що відповідає інтересам держави (18% і 65%), проведенні вільних чесних виборів (18% і 70%).
- Провальними (це бачать успіх не більше 10% громадян) виявилися перетворення у формуванні системи справедливого судочинства (лише 4% вважають їх успішними, а 90% – ні), боротьбі з корупцією (відповідно, 6% і 91%), забезпечені соціальної справедливості (7% і 88%), економічному розвитку (8% і 87%), охороні здоров'я (9% і 86%), боротьбі зі злочинністю (9% і 85%), захисті соціально уразливих груп (10% і 84%).
- Майже половина населення – 49% – певні, що Україна здатна подолати існуючі проблеми та труднощі, проте у віддаленій перспективі, 17% сподіваються, що це станеться протягом найближчих кількох років, а 24% вважають, що Україна на це не здатна взагалі.
- Більшість населення України (54%) вважають, що найбільш бажаним типом державного устрою для України є демократія, 20% підтримують авторитарний режим, а для 15% тип режиму не має значення. Зазначимо, що у порівнянні з результатами 2004-2013 рр. підтримка демократії є найвищою у 2006 році, а найнижчою була у грудні 2009 року (напередодні президентських виборів, де був обраний Янукович).

За 25 років незалежної України в громадській думці відбулися певні світоглядні зміни. В опитування були включені питання, що ставилися Київським міжнародним Інститутом соціології в 1991, 2006, 2011 рр.

За 25 років у громадській думці відбулося:

- **Зростання «проукраїнськості».** У 1991 році 51% населення вважали, що головною мовою викладання в школі повинна бути українська (не погоджувалися з цим 27%), у 2016 році думку щодо української як головної мови викладання поділяють 69% (не згодні 13%). Переконання, що «здоровий націоналізм нам необхідний» у 1991 році поділяли 48%, у 2016 – 61%.
- **Зростання впевненості у спроможності країни.** У 1991 році 37% населення були певні, що Україна може вижити тільки з економічною допомогою Заходу, у 2016 – 19%. У 1991 році 31% населення вважали, що Україна може вижити тільки з допомогою Росії, у 2006 році цей відсоток зріс до 39%, у 2011 р. – до 40%, а у 2016 р. на допомогу Росії покладається лише 11% (не згодні з цим 68%).
- **Зростання позитивного ставлення до західної культури.** У 1991 році 26% не погоджувалися з твердженням, що «західна культура здійснює на нас негативний вплив», у 2016 – 41% (переконаних у шкідливому впливі Заходу і у 1991, і у 2016 було 29%).
- **Лібералізація сексуальної моралі.** У 1991 році 37% вважали неприпустимим сексуальні стосунки до шлюбу, у 2016 р. – 24%. Втім, цілком припустимими такі стосунки визнавали і у 1991 р., і у 2016 р. – 38%.
- **Гуманізація громадських настроїв.** У 1991 році 58% населення вважали, що смертна кара необхідна, у 2016 – 37%.

У 1991 році 50% населення вважали, що хворих на СНІД слід ізолювати від суспільства, у 2016 – 21%.

- **Поліпшення трудової моралі.** У 1991 році 39% населення вважали, що в Україні люди не люблять працювати (не погоджувалися з цим 34%); у 2016 році лише 18% поділяють думку щодо нелюбові українців до праці, а 65% певні у працелюбності українців.

У 1991 році 30% населення були певні, що «поцупити щось з роботи – не гріх» (не згоджувались з цим 46%). У 2006 році «готовність цупити» зменшилася до 20% (осуд зріс до 58%), а у 2016 р. – до 14% (осуд – 66%).

- **Зменшення відчуття «приреченості».** У 1991 році 46% погоджувалися із твердженням, що від людей мало залежить те, що з ними відбувається, у 2016 році – 34%.

- **Деяке зростання упередженості до багатства.** У 1991 році 81% населення погоджувалися, що це добре, коли люди стають багатими, якщо вони наживають своє багатство чесним шляхом, у 2016 році це твердження підтримували дещо менше – 70%.

- **Зростання відчуття обмеженості життєвих можливостей.** У 1991 році 28% населення погоджувалося з тим, що життя відкрило перед ними багато нових можливостей, у 2016 році – лише 20%.

- **Посилення авторитарних настроїв.** У 1991 році Сталіна вважали великим вождем 26% населення (не згодних з таким визначенням було 44,5%), у 2006 р. – 37% (не згодні – 28%), у 2011 р. – 35% (не згодні – 34%), у 2016 р. – 31% вважають Сталіна «великим вождем», 37% – ні.

За 25 років лишається незмінним:

- **Відчуття суспільної небезпеки від корупції та хабарництва.** І у 1991, і у 2006, і зараз, у 2016 році, абсолютна більшість громадян України (82% – у 1991, 84% – у 2006 і 76% – у 2016) певні, що корупція, хабарництво загрожують нашому суспільству.

- **Нетолерантність до осіб нестандартної сексуальної орієнтації.** У 1991 році 35% населення були не згодні з тим, щоб «ставитися до гомосексуалістів, як до всіх інших людей». У 2006 році нетолерантність дещо зменшилася – до 29%, а у 2016 році знов зросла до 36%.

24 серпня виповнюється 25 років з дня проголошення України незалежною державою. Якби референдум щодо проголошення державної незалежності України відбувався сьогодні, то як би Ви на ньому проголосували?

	1991 рік		2006 рік		2011 рік		2016 рік	
	з усіх опитаних	з тих, хто визначився	з усіх опитаних	з тих, хто визначився	з усіх опитаних	з тих, хто визначився	з усіх опитаних	з тих, хто визначився
За акт про незалежність	64,3	88,7	53,3	70,2	51,5	67,1	64,6	86,9
Проти акту про незалежність	8,2	11,3	22,6	29,8	25,2	32,9	9,7	13,1
Не брав би участі у референдумі	3	-	10,6	-	10,6	-	13,8	-
Ще не вирішили, важко сказати	23,7	-	13,4	-	12,5	-	11,9	-

1991, 2006, 2011 pp. – опитування Київського міжнародного Інституту соціології

2016 – опитування Фонду «Демократичні ініціативи» та КМІС

2. Чи вважаєте Ви Україну справді незалежною державою?

	2001	2004	2005	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2016
Так	36,6	38,1	49,4	34,9	38,8	33,1	43,2	37,4	39,6	38,1
Ні	51,1	48,7	37,2	51,7	45,2	53,8	41,7	49,8	45,2	48,7
ВАЖКО СКАЗАТИ	12,3	13,2	13,4	13,4	16,0	13,0	12,2	12,8	15,1	13,3

Опитування 2001–2010 pp. та 2012 року були проведені Центром Разумкова

Опитування 2011 року були проведені Фондом «Демократичні ініціативи» та Центром Разумкова

Опитування 2016 року було проведено Фондом «Демократичні ініціативи» та Київським міжнародним Інститутом соціології.

3. Як Ви вважаєте, за роки існування незалежної України було більше позитивного чи негативного?

	2001	2011	2016
Більше позитивного	8	13,5	11,6
Скільки позитивного, стільки й негативного	37	45,8	40,8
Більше негативного	48	31,4	41,5
Важко відповісти	8	9,2	6

2001 рік – опитування Фонду «Демократичні ініціативи» та служби «СОЦІС»;

2011 рік – опитування Фонду «Демократичні ініціативи» та Центру Разумкова

2016 рік – опитування Фонду «Демократичні ініціативи» та КМІС

4. Наскільки успішними, на Вашу думку, були перетворення за 25 років незалежності у наступних сферах?

1. Розбудова інститутів незалежної держави

Цілком успішними	2,7
------------------	-----

Переважно успішними	21,2
Переважно не успішними	30,6
Зовсім не успішними	21,9
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	23,7

2. Економічний розвиток

Цілком успішними	0,6
Переважно успішними	7,4
Переважно не успішними	39,2
Зовсім не успішними	48,1
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	4,7

3. Формування української нації

Цілком успішними	8,8
Переважно успішними	38,9
Переважно не успішними	21,4
Зовсім не успішними	18,3
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	12,6

4. Розбудова демократії

Цілком успішними	4,1
Переважно успішними	27,7
Переважно не успішними	31,7
Зовсім не успішними	23,8
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	12,8

5. Забезпечення прав і свобод людей

Цілком успішними	3,6
Переважно успішними	23
Переважно не успішними	35
Зовсім не успішними	27,2
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	11,2

6. Розвиток громадянського суспільства

Цілком успішними	4,4
Переважно успішними	32,9
Переважно не успішними	25,4
Зовсім не успішними	20,3
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	17

7. Розвиток культури

Цілком успішними	4,5
Переважно успішними	37,7
Переважно не успішними	27,2
Зовсім не успішними	20,9
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	9,7

8. Розвиток освіти, науки

Цілком успішними	2,9
Переважно успішними	23,5
Переважно не успішними	33,2

Зовсім не успішними	29,7
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	10,6

9. Охорона здоров'я

Цілком успішними	0,5
Переважно успішними	8,5
Переважно не успішними	36,3
Зовсім не успішними	49,9
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	4,8

10. Зовнішня політика, яка відповідає інтересам держави

Цілком успішними	1,9
Переважно успішними	16,4
Переважно не успішними	32,4
Зовсім не успішними	32,9
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	16,4

11. Європейська інтеграція

Цілком успішними	1,9
Переважно успішними	29,1
Переважно не успішними	31,5
Зовсім не успішними	23,5
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	14,1

12. Забезпечення обороноздатності держави

Цілком успішними	2
Переважно успішними	23,6
Переважно не успішними	32,4
Зовсім не успішними	32,5
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	9,4

13. Зростання можливості для самореалізації людей

Цілком успішними	1,4
Переважно успішними	18,4
Переважно не успішними	36,3
Зовсім не успішними	33,9
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	9,9

14. Забезпечення соціальної справедливості

Цілком успішними	0,6
Переважно успішними	6,5
Переважно не успішними	38,7
Зовсім не успішними	48,5
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	5,7

15. Захист соціально уразливих груп (інвалідів, багатодітних тощо)

Цілком успішними	0,8
Переважно успішними	9
Переважно не успішними	34,9
Зовсім не успішними	49,8
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	5,6

16. Формування системи справедливого судочинства

Цілком успішними	0,5
Переважно успішними	3,8
Переважно не успішними	29,2
Зовсім не успішними	60,5
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	5,9

17. Боротьба з корупцією

Цілком успішними	0,2
Переважно успішними	6,1
Переважно не успішними	23,5
Зовсім не успішними	67,3
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	2,9

18. Боротьба зі злочинністю

Цілком успішними	0,5
Переважно успішними	8,8
Переважно не успішними	31,3
Зовсім не успішними	53,7
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	5,6

19. Забезпечення рівноправності чоловіків і жінок

Цілком успішними	11,3
Переважно успішними	42,2
Переважно не успішними	15,8
Зовсім не успішними	16,6
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	14,1

20. Забезпечення рівноправності національних меншин

Цілком успішними	6,8
Переважно успішними	35,1
Переважно не успішними	16,8
Зовсім не успішними	16,9
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	24,4

21. Проведення вільних чесних виборів

Цілком успішними	1,7
Переважно успішними	16,9
Переважно не успішними	31,1
Зовсім не успішними	38,9
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	11,5

22. Утвердження свободи слова

Цілком успішними	4,4
Переважно успішними	29,3
Переважно не успішними	24,3
Зовсім не успішними	27
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	15

5. Як Ви вважаєте, чи здатна Україна подолати існуючі проблеми та труднощі?

	Березень 2015	Лютий 2016	Серпень 2016
Здатна подолати протягом найближчих кількох років	21,8	19,1	17,1
Здатна подолати у більш віддаленій перспективі	42,7	45,4	49,0
Не здатна	21,6	23,4	23,8
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	12,0	12,0	10,2

Березень 2015 і лютий 2016 – опитування Центру Разумкова

З яким з наведених нижче суджень Ви більш згодні?

	Травень- 2004	Жовтень- 2006	Червень- 2007	Грудень- 2009	Жовтень- 2010	Квітень- 2012	Травень- 2013	Серпень- 2016
Демократія є найбільш бажаним типом державного устрою для України								54,0
	41,3	53,2	42,8	36,6	46,9	50,9	47,9	
За певних обставин авторитарний режим може бути кращим, ніж демократичний								19,8
	23,2	20,8	21,5	30,0	19,1	19,6	22,5	
Для такої людини, як я, не має значення, демократичний режим у країні чи ні								15,0
	18,0	10,9	17,7	17,0	15,7	18,3	16,7	
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	17,5	14,0	18,0	16,4	18,3	11,2	12,9	11,1

6.1-6.16 Чи погоджуєтесь Ви чи не погоджуєтесь із наступними судженням:

1. Сталін був великим вождем

	1991 рік	2006 рік	2011 рік	2016 рік
Повністю не згоден	34,0	16,5	22,9	27,9
Радше не згоден, аніж згоден	10,5	11,4	11,1	9,0
I згоден, і не згоден	17,1	19,4	16,7	17,9

Радше згоден, аніж не згоден	7,2	13,7	13,7	14,6
Повністю згоден	19,2	23,9	21,8	15,0
Важко сказати	11,9	15,0	13,8	15,6

2. Це добре, що деякі люди зараз стають багатшими, якщо вони наживають своє багатство чесним шляхом

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	6,6	8,8	6,4
Радше не згоден, аніж згоден	2,2	8,1	4,7
І згоден, і не згоден	7,0	14,9	13,7
Радше згоден, аніж не згоден	10,8	24,2	27,7
Повністю згоден	70,0	37,3	42,8
Важко сказати	3,5	6,7	4,7

3. Зараз життя відкрило переді мною багато нових можливостей

	1991 рік	2006 рік	2011 рік	2016 рік
повністю не згоден	33,6	26,6	36,1	32,2
радше не згоден, аніж згоден	12,0	18,1	20,0	20,6
і згоден, і не згоден	17,0	22,8	17,6	22,6
радше згоден, аніж не згоден	10,1	14,1	13,0	12,2
повністю згоден	18,2	13,0	9,9	8,1
Важко сказати	9,1	5,4	3,5	4,4

4. Головною мовою викладання у школах повинна бути українська

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	19,1	18,0	6,4
Радше не згоден, аніж згоден	8,1	13,8	6,8
І згоден, і не згоден	15,6	15,4	14,7
Радше згоден, аніж не згоден	8,0	12,5	16,6
Повністю згоден	43,3	36,2	52,5
Важко сказати	5,9	4,1	3,0

5. Західна культура здійснює на нас негативний вплив

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	25,5	12,7	21,0
Радше не згоден, аніж згоден	10,7	14,1	19,6
І згоден, і не згоден	19,7	20,7	22,4
Радше згоден, аніж не згоден	8,7	17,6	15,1
Повністю згоден	21,0	27,0	14,4
Важко сказати	14,5	7,9	7,5

6. Сексуальні стосунки до шлюбу цілком припустимі

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	30,4	17,5	11,7
Радше не згоден, аніж згоден	6,4	10,2	12,6
І згоден, і не згоден	14,0	16,4	24,3
Радше згоден, аніж не згоден	10,2	19,6	20,2
Повністю згоден	28,0	25,1	17,8
Важко сказати	11,0	11,1	13,5

7. Поцупити щось зі своєї роботи – не гріх

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	36,7	36,9	47,7
Радше не згоден, аніж згоден	9,1	20,7	18,6
І згоден, і не згоден	17,1	14,1	13,2
Радше згоден, аніж не згоден	7,3	9,1	7,5
Повністю згоден	23,1	9,6	6,3
Важко сказати	6,7	9,7	6,7

8. Суспільство має ставитися до гомосексуалістів як до всіх інших людей

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	27,6	19,5	21,1
Радше не згоден, аніж згоден	7,3	9,0	14,6
І згоден, і не згоден	8,9	16,3	20,5
Радше згоден, аніж не згоден	7,1	13,5	15,5
Повністю згоден	26,6	19,9	11,7
Важко сказати	22,6	21,9	16,7

9. Україна може вижити тільки з допомогою Росії

	1991 рік	2006 рік	2011 рік	2016 рік
Повністю не згоден	33,2	19,8	22,2	50,7
Радше не згоден, аніж згоден	10,3	14,3	13,2	17,2
І згоден, і не згоден	16,3	19,3	17,4	14,1
Радше згоден, аніж не згоден	8,3	16,3	19,4	6,6
Повністю згоден	23,8	22,8	21,0	4,6
Важко сказати	8,2	7,4	6,9	6,9

10. Смертна кара необхідна

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	16,6	13,2	15,7
Радше не згоден, аніж згоден	5,8	8,3	12,6
І згоден, і не згоден	13,0	15,6	20,8
Радше згоден, аніж не згоден	10,1	16,7	15,7
Повністю згоден	48,2	34,9	21,2
Важко сказати	6,2	11,3	14,0

11. У нас люди не люблять працювати

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	24,3	32,9	43,5
Радше не згоден, аніж згоден	11,4	22,7	21,3
І згоден, і не згоден	18,8	17,0	14,0
Радше згоден, аніж не згоден	10,5	10,5	9,5
Повністю згоден	28,9	13,2	8,3
Важко сказати	6,2	3,6	3,4

12. Хворі на СНІД повинні бути ізольовані від суспільства

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	21,7	17,5	26,4
Радше не згоден, аніж згоден	6,1	16,4	20,0
І згоден, і не згоден	9,0	17,2	21,6
Радше згоден, аніж не згоден	7,9	11,1	10,6
Повністю згоден	42,5	24,6	10,0
Важко сказати	13,0	13,3	11,5

13. Здоровий націоналізм нам необхідний

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	19,1	12,5	5,9
Радше не згоден, аніж згоден	5,4	8,6	7,6
І згоден, і не згоден	12,6	17,3	16,9
Радше згоден, аніж не згоден	9,7	17,4	25,8
Повністю згоден	38,4	30,5	35,1
Важко сказати	14,8	13,7	8,7

14. Все, що відбувається з людьми, мало від них залежить

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	15,1	13,4	10,0
Радше не згоден, аніж згоден	11,9	16,8	16,2
І згоден, і не згоден	16,6	27,7	34,5
Радше згоден, аніж не згоден	12,1	16,9	19,0
Повністю згоден	33,0	19,2	15,3
Важко сказати	11,3	6,0	5,1

15. Ми можемо вижити тільки з економічною допомогою Заходу

	1991 рік	2006 рік	2011 рік	2016 рік
Повністю не згоден	22,0	31,2	25,7	25,9
Радше не згоден, аніж згоден	11,3	21,0	21,3	21,0
І згоден, і не згоден	17,3	21,9	24,4	24,1
Радше згоден, аніж не згоден	10,9	8,9	10,9	12,2
Повністю згоден	26,0	5,4	7,0	6,7
Важко сказати	12,6	11,7	10,8	10,0

16. Корупція, хабарництво загрожують нашому суспільству

	1991 рік	2006 рік	2016 рік
Повністю не згоден	2,4	2,6	2,1
Радше не згоден, аніж згоден	1,6	1,9	1,2
І згоден, і не згоден	3,6	7,5	5,8
Радше згоден, аніж не згоден	9,5	22,3	13,3
Повністю згоден	74,7	61,6	73,6
Важко сказати	8,1	4,2	4,0

Україна-2016. Регіональні відмінності

Регіони

Захід – Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області

Центр – Київська, Вінницька, Житомирська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Черкаська, Чернігівська області, м. Київ

Південь – Миколаївська, Одеська, Херсонська області

Схід – Дніпропетровська, Запорізька, Харківська області

Донбас – Донецька, Луганська області

**24 серпня виповнюється 25 років з дня проголошення України незалежною державою.
Якби референдум щодо проголошення державної незалежності України відбувався сьогодні, то як би Ви на ньому проголосували?**

	<i>Західний регіон</i>	<i>Центральний регіон</i>	<i>Південний регіон</i>	<i>Східний регіон</i>	<i>Донбас</i>
За акт про незалежність	84,7	65,2	42,9	57,8	32,5
Проти акту про незалежність	3,2	9,0	13,8	14,2	21,7
Не брав би участі у референдумі	5,4	13,5	24,2	19,5	15,0
Важко сказати	6,7	12,3	19,2	8,5	30,8

Чи вважаєте Ви Україну дійсно незалежною державою зараз, через 25 років після проголошення незалежності?

	<i>Західний регіон</i>	<i>Центральний регіон</i>	<i>Південний регіон</i>	<i>Східний регіон</i>	<i>Донбас</i>
Так	48,0	37,7	26,3	35,5	25,0
Ні	42,2	46,3	56,7	52,5	64,2
Важко сказати	9,8	15,9	17,1	12,0	10,8

Як Ви вважаєте, за 25 років існування незалежної України було більше позитивного чи негативного?

	<i>Західний регіон</i>	<i>Центральний регіон</i>	<i>Південний регіон</i>	<i>Східний регіон</i>	<i>Донбас</i>
Більше позитивного	16,8	8,5	12,1	9,5	11,7
Скільки позитивного, стільки й негативного	44,9	43,5	29,6	38,8	35,0
Більше негативного	30,9	43,7	49,6	46,3	47,5
Важко сказати	7,4	4,4	8,7	5,5	5,8

Як Ви вважаєте, чи здатна Україна подолати існуючі проблеми та труднощі?

	Західний регіон	Центральний регіон	Південний регіон	Східний регіон	Донбас
Здатна подолати протягом найближчих кількох років	25,1	11,3	18,3	16,3	13,3
Здатна подолати у більш віддаленій перспективі	46,7	52,1	46,3	55,2	25,8
Не здатна	17,9	26,2	27,9	19,5	43,3
Важко сказати	10,2	10,4	7,5	9,0	17,5

Сталін був великим вождем

	Західний регіон	Центральний регіон	Південний регіон	Східний регіон	Донбас
Повністю не згоден	44,1	27,6	7,1	16,3	32,5
Радше не згоден, аніж згоден	10,7	8,5	10,0	7,0	8,3
І згоден, і не згоден	18,8	18,5	18,8	15,5	16,7
Радше згоден, аніж не згоден	7,4	15,4	18,8	22,5	10,0
Повністю згоден	5,6	15,4	23,8	24,0	10,0
Важко сказати	13,4	14,7	21,3	14,7	22,5

Головною мовою викладання у школах повинна бути українська

	Західний регіон	Центральний регіон	Південний регіон	Східний регіон	Донбас
Повністю не згоден	1,8	2,5	12,5	12,8	18,3
Радше не згоден, аніж згоден	4,4	3,9	12,9	8,3	18,3
І згоден, і не згоден	7,0	12,3	24,2	18,5	33,3
Радше згоден, аніж не згоден	11,8	17,6	20,4	22,8	5,8
Повністю згоден	73,1	61,8	25,8	35,7	8,3
Важко сказати	1,9	1,8	4,2	2,0	15,8

Західна культура здійснює на нас негативний вплив

	Західний регіон	Центральний регіон	Південний регіон	Східний регіон	Донбас
Повністю не згоден	30,8	15,4	16,7	22,4	12,5
Радше не згоден, аніж згоден	25,7	17,9	19,2	16,6	12,5
І згоден, і не згоден	23,2	30,1	12,9	15,1	15,8
Радше згоден, аніж не згоден	9,1	14,9	23,7	16,6	22,5
Повністю згоден	5,3	13,7	19,6	21,9	26,7
Важко сказати	6,0	8,0	7,9	7,5	10,0

Здоровий націоналізм нам необхідний

	Західний регіон	Центральний регіон	Південний регіон	Східний регіон	Донбас
Повністю не згоден	2,7	4,0	17,9	5,8	8,5
Радше не згоден, аніж згоден	6,2	6,1	17,9	5,8	8,5
I згоден, і не згоден	12,0	19,7	10,8	21,2	21,4
Радше згоден, аніж не згоден	20,7	22,5	24,2	37,8	33,3
Повністю згоден	48,1	40,5	20,8	23,0	10,3
Важко сказати	10,3	7,2	8,3	6,5	17,9

Ми можемо вижити тільки з економічною допомогою Заходу

	Західний регіон	Центральний регіон	Південний регіон	Східний регіон	Донбас
Повністю не згоден	13,9	23,7	23,4	41,2	50,4
Радше не згоден, аніж згоден	17,3	24,1	28,5	17,0	19,3
I згоден, і не згоден	29,9	28,1	17,2	16,8	11,8
Радше згоден, аніж не згоден	16,5	11,4	8,4	11,5	5,9
Повністю згоден	5,8	4,7	13,8	9,0	1,7
Важко сказати	16,5	8,0	8,8	4,5	10,9

Україна може вижити тільки з допомогою Росії

	Західний регіон	Центральний регіон	Південний регіон	Східний регіон	Донбас
Повністю не згоден	68,7	54,2	27,5	39,3	28,3
Радше не згоден, аніж згоден	13,2	17,7	24,2	19,5	11,7
I згоден, і не згоден	7,4	15,1	21,2	16,3	18,3
Радше згоден, аніж не згоден	3,5	5,2	7,1	12,2	9,2
Повністю згоден	1,6	4,4	8,3	6,0	7,5
Важко сказати	5,6	3,4	11,7	6,8	25,0

Корупція, хабарництво загрожують нашому суспільству

	Західний регіон	Центральний регіон	Південний регіон	Східний регіон	Донбас
Повністю не згоден	2,1	1,8	2,1	3,0	0,8
Радше не згоден, аніж згоден	1,6	0,8	0,8	2,0	0,0
I згоден, і не згоден	6,8	5,8	2,5	6,3	5,9
Радше згоден, аніж не згоден	8,6	14,5	11,7	14,5	28,6
Повністю згоден	73,3	75,8	79,6	71,5	56,3
Важко сказати	7,5	1,3	3,3	2,8	8,4

